

અંક-૩

ખંડ-૧

જાન્યુઆરી ૨૦૧૭

કૃષિ ઉત્પાદન અને

બજાર દર્શન

કૃષિ ઉદય...

અધ્યક્ષ:

પ્રો. શિરીષ આર. કુલકર્ણી

માનનીય સલાહકાર :

ડૉ. મહેશ પાઠક

મુખ્ય સંપાદક :

ડૉ. એસ. એસ. કલમકર

સહસંપાદક :

ડૉ. એચ. પી. ત્રિવેદી

ડૉ. ડી. જે. ચૌહાણ

સંપાદક :

ડૉ. હેમંત શર્મા

વિષય સંપાદક :

ડૉ. એસ. આર. ભૈયા

ડૉ. વિજય એસ. જરીવાલા

ડૉ. એમ. એન. રવેન

શ્રી એમ. મડવાણા

પ્રસાર પ્રભારી :

શ્રી દીપ કે. પટેલ

પ્રકાશક :

એગ્રો ઇકોનોમિક રિસર્ચ સેન્ટર,

સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી,

વલ્લભ વિદ્યાનગર-૩૮૮૧૨૦

આણંદ, ગુજરાત

E-mail: director.aerc@gmail.com

website: www.aercspu.ac.in

માઇક્રોસોફ્ટ અને ઇક્રીસેટે પાક વાવેતર એપ્લિકેશન વિકસાવી કે

જેનાથી ૩૦% પાક ઉત્પાદકતા વધારવામાં મદદરૂપ

માઇક્રોસોફ્ટ (MICROSOFT) અને અર્ધ-શુષ્ક ઉષ્ણ કટિબંધિત વિસ્તારો માટેની આંતરરાષ્ટ્રીય પાક સંશોધન સંસ્થાને (ICRISAT) આંધ્રપ્રદેશ સરકારની સાથે ભાગીદારી કરીને એક પાક વાવણી માટેની એપ્લિકેશન વિકસાવી છે. તેનાથી ખેડૂતોની પાક ઉત્પાદકતામાં પ્રતિ એકરે ૩૦% વધારો થયો છે.

આ એપ્લિકેશન અખતરાના ભાગરૂપે કુરુનલ જિલ્લાના દેવાનાકોંડા મંડળમાં જૂન-૨૦૧૬ માં શરૂ કરી હતી. આ એપ્લિકેશન ખાસ કરીને મગફળી પકવતા નાના ખેડૂતોને વાવણીનો યોગ્ય સમય, જમીનની પ્રત અને અન્ય મહત્વના નિર્દેશકોના માર્ગદર્શન ના આધારે મહત્તમ ઉત્પાદન મેળવવા માટે વિકસાવી હતી. તેના માટે ગામમાં એક સલાહકાર ડેશબોર્ડ રચવામાં આવી હતી, જે ખેડૂતોને જમીનની હળદ્રુપતા, રાસાયણિક ખાતરની ભલામણ અને અઠવાડિક આબોહવાના અનુમાનોની આગાહી આપતી હતી.

આ એપ્લિકેશનના અખતરા દરમિયાન નક્કી કરેલ ૧૦ ખેડૂતોને જૂન ૧૦, ૨૦૧૬ થી એસએમએસ (SMS) મારફતે તેલુગુ ભાષામાં પાક વિષયક મહત્વની માહિતી જેવી કે બીજની માવજત, જમીનમાં યોગ્ય ઉંડાઈએ બીજની વાવણી, આગોતરા નિંદામણની તકેદારી, જમીન તૈયાર કરવી, પાક વાવણી, પાકની

સુકવણી અને પાકનો સંગ્રહ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. આ રીતે એકત્રિત કરેલી આંકડાકીય માહિતીને રૈયતુક કોસમ પ્રોજેક્ટના આંકડાઓ સાથે સંકલન કરીને સમગ્ર મોડેલ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.

માઈક્રોસોફ્ટ અને ઈકીસેટની સલાહકાર સમિતિએ દર્શાવેલ માર્ગદર્શન મુજબ નોંધાયેલ ખેડૂતોએ જૂનના અંત સુધી પાકની વાવણી કરી હતી. કેટલાંક ખેડૂતોએ પાકની વાવણી જૂનના પ્રથમ અઠવાડિયે કરી હતી, તેઓએ

અપૂરતી પાકની ઉત્પાદકતા મેળવી હતી કારણ કે ઓગસ્ટ માસમાં વરસાદનો ગાળો ખૂબ જ લાંબો રહ્યો હતો. જ્યારે નોંધાયેલ ખેડૂતોમાંથી જેમણે જૂનના અંતિમ અઠવાડિયે અને જુલાઈના પ્રથમ અઠવાડિયે પાકની વાવણી કરી અને સલાહકારનું માર્ગદર્શન મેળવ્યું હતું, તેઓએ પાકની ઉત્તમ ઉત્પાદકતા મેળવી હતી. તેમ સી.મધુસુદન (પ્રમુખ, ચૈતન્ય યુવા સંમેલન અને વોટરશેડ કોમ્યુનિટી સંમેલન, દેવાનાકોંડા) એ જણાવ્યું હતું.

સોયાબીનની નિકાસમાં ૪૪૬.૩૮ % નો વધારો.....

સોયાબીન પ્રોસેસર્સ એસોસિએશન (SOPA)એ પ્રકાશિત કરેલ આંકડાઓ મુજબ, ભારતે જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭ દરમિયાન સોયાબીન અને તેની મૂલ્યવર્ધિત ચીજોની નિકાસ ૧.૫૫ લાખ ટનની કરી હતી તેની તુલનાએ જાન્યુઆરી-૨૦૧૬માં આ નિકાસ ૦.૨૮ લાખ ટન હતી. આમ સોયાબીનની નિકાસમાં ૪૪૬.૪%નો વધારો થયો છે. નાણાંકીય વર્ષના આધારે જોઈએ તો એપ્રિલ-૨૦૧૬ થી જાન્યુઆરી-૨૦૧૭માં સોયાબીનની નિકાસ ૬.૦૧ લાખ ટન થઈ છે. તેની સરખામણીએ આ જ સમયગાળામાં ગયા વર્ષે નિકાસ ૩.૩૧ લાખ ટન થઈ હતી. આમ, આ ગાળા દરમિયાન નિકાસમાં ૮૧.૮%નો વધારો નોંધાયેલ હતો. પ્રવર્તમાન તેલ વર્ષ દરમિયાન (ઓક્ટોબર-નવેમ્બર) કુલ

નિકાસો ઓક્ટોબર-૨૦૧૬ થી જાન્યુઆરી-૨૦૧૭ દરમિયાન ૫.૨૬ લાખ ટન થઈ છે. તેની સામે ગયા વર્ષે કુલ નિકાસ ૧.૨૯ લાખ ટન હતી જે દર્શાવે છે કે કુલ નિકાસ ૩૦૬.૯ % વધી છે.

બાગાયતી પાકો માટે સરકારે આવક વિમા યોજના અમલમાં મૂકી.....

બાગાયતી પાકોની ખેતી કરતાં ખેડૂતોને નીચા ભાવોથી થતી ઓછી આવક, જીવજંતુથી થતાં નુકશાન અને નીચી ઉત્પાદકતા જેવા જોખમો સામે રક્ષણ આપવા માટે આવા ખેડૂતો માટે આવક વિમા યોજનાની મંજૂરી વાણિજ્ય મંત્રાલયે આપી છે. ભાવ સ્થિરતા ભંડોળ યોજના કે જે ૨૦૦૩માં શરૂ કરવામાં આવી હતી તેને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૩માં બંધ કરવામાં આવી હતી અને તેની જગ્યાએ બાગાયતી પાકોની ખેતી માટે પાક આવક વિમા યોજનાને સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૬માં મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

મંત્રાલયે જણાવતાં કહ્યું છે કે આ યોજનાને ૨ વર્ષ માટે પશ્ચિમ બંગાળ, કેરલા, કર્ણાટક, આંધ્રપ્રદેશ, આસામ, સિક્કીમ અને તામિલનાડુના આઠ જિલ્લાઓમાં આ, કોહી, રબર, એલચી

અને તમાકુના પાક માટે અખતરાના ધોરણે અમલમાં મૂકી છે. આવા પાકો લેતાં ખેડૂતોને પ્રતિકૂળ આબોહવાના પરિણામે મળતી નીચી ઉત્પાદકતા, જંતુઓના ઉપદ્રવોથી થતાં નુકશાન તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ તથા સ્થાનિક ભાવોમાં થતાં ઘટાડાને કારણે ખેડૂતોને મળતી નીચી આવક વગેરે જેવા બેવડા જોખમોની સામે રક્ષણ આપવા માટે વાણિજ્ય મંત્રાલયે આ યોજનાને

મંજૂરી આપી છે. અખતરા હેઠળ આ પ્રોજેક્ટના પ્રાપ્ય પરિણામોના આધારે આ યોજનાને બીજા જીલ્લાઓ માટે વિસ્તારવામાં આવશે તેમ મંત્રીશ્રીએ જણાવ્યું છે.

બટાકાનું મબલખ ઉત્પાદન થવાની ગુજરાતના ખેડૂતોની અપેક્ષા

રાજ્યમાં ગયા વર્ષે બટાકાનું વાવેતર ૧૦.૭૦ લાખ હેક્ટરમાં થયું હતું. તેની સરખામણીમાં આ વર્ષે વાવેતર ૧૨ લાખ હેક્ટરમાં થવાની સંભવાના છે. બટાકાના વાવેતરમાં ડીસેમ્બર ૨૦૦૫ થી ૨૦૧૫ સુધીમાં ૫.૧૯ લાખ હેક્ટર જેટલો વધારો થયો હતો. તેમ છતાં આ વર્ષે આ જ સમયગાળામાં ૧૦.૧૭ લાખ હેક્ટરમાં બટાકાનું વાવેતર થયું છે. પરિણામે જ આ વર્ષે મબલખ બટાકાના ઉત્પાદનની અપેક્ષા સેવાય છે, અત્યારે દેશમાં ગુજરાત રાજ્ય બટાકાના ઉત્પાદનમાં પાંચમું સ્થાન ધરાવે છે. રાજ્યમાં બટાકાના ઉત્પાદનમાં સતત વધારો થઈ રહ્યો છે. ૨૦૧૪ માં ૨૩ લાખ ટન બટાકા બજારમાં આવ્યા હતા, જે ૨૦૧૫ માં ૩૧ લાખ ટન થયા હતાં અને વર્ષ

૨૦૧૬માં તે વધી ૩૫ લાખ ટન થયા હતાં. એક અધિકારીના જણાવ્યા મુજબ આ મહિનાના છેલ્લા ૨૦ દિવસમાં બટાકા હેઠળનો વાવેતર વિસ્તાર અંદાજે ૫.૫૧ લાખ હેક્ટર વધ્યો છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે આ વલણ ચાલુ રહેશે તો ૧૨ લાખ હેક્ટર વિસ્તારથી પણ વધુ વધારો ગુજરાતમાં થશે જે અત્યાર સુધીમાં સૌથી વધુ હશે.

FAO ની ૨૦૧૬ માં ૭૪૯ મી.ટન ઘઉંના ઉત્પાદનનો અંદાજ

સયુંકત રાષ્ટ્ર સંઘના ખાદ્ય અને કૃષિ સંગઠને (FAO) ૨૦૧૬માં વૈશ્વિક ઘઉંના ઉત્પાદનની આગાહી કરી છે કે ઘઉંનું ઉત્પાદન આ વર્ષે સૌથી વધુ ૭૪૯ મી.ટન થશે. જે ગયા મહીને તેના અંદાજમાં જણાવેલ કે ૭૪૬.૭ મી.ટનથી વધુ રહેશે. આ અંદાજમાં વધારો થવાનું મુખ્ય કારણ ઈરાન અને કઝાકિસ્તાનમાં ઘઉંના ઉત્પાદનમાં સુધારો થયો છે, એમ જણાવવામાં આવ્યું છે. આ માસના સંઘના અહેવાલમાં જણાવ્યું છે કે ગયા વર્ષે ઘઉંનું ઉત્પાદન ૭૩૫ મી.ટન હતું તેના કરતાં આ ઉત્પાદન મહત્તમ હશે. કુલ ઉત્પાદનમાં વધારો થવાનું મુખ્ય કારણ યુ.એસ, રશિયા અને યુ.કે માં અનુકુળ વાતાવરણ અને આબોહવા છે. એફએઓએ એવી પણ અપેક્ષા રાખી છે કે આ વર્ષે ભારત અને પાકિસ્તાનમાં પૂરતા પ્રમાણમાં પાણી મળવાથી ઘઉંનું ઉત્પાદન વધશે. આ વર્ષે ચીનમાં પણ ઘઉંના પાકના ઉત્પાદનમાં વધારો થશે.

સરકારનો ખેતી ક્ષેત્ર માટે ઈ-હબનો પ્રારંભ

કૃષિ મંત્રાલયે ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદે (ICAR) ડેટા સેન્ટર શરૂ કરેલ છે જેમાં ૨૭૪ જેટલી વિશિષ્ટ સંસ્થાઓ અને યુનિવર્સિટીઓ કે જે કૃષિ ક્ષેત્રની માહિતીના કેન્દ્ર તરીકે કાર્યરત છે અને હાઈ સ્પીડ ઈન્ટરનેટ નેટવર્ક સાથે ગ્રામીણ વસ્તીને જોડશે. કેન્દ્ર કન્સલ્ટન્સી, પ્રોજેક્ટ મેનેજમેન્ટ, તાલીમ અને અન્ય ઉત્પાદકીય સેવાઓ દ્વારા સંસ્થાઓને સંશોધન માટે મદદ કરશે. આ ICAR ડેટા સેન્ટર કૃષિ ક્ષેત્રે 'ડિજિટલ ભારત અભિયાન'ના પ્રોત્સાહન માટે એક મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે. આ ઝુંબેશનો ઉદ્દેશ ઈલેક્ટ્રોનિક સેવાઓ પૂરી પાડી કાગળની જરૂરિયાતો ઘટાડવાનો ધ્યેય છે તેવું કૃષિ મંત્રીશ્રી રાધા મોહન સિંહે

જણાવ્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ઘણા લોકો અમારા પાક ઉત્પાદન અંગેના આંકડાઓ વિશે શંકા વ્યક્ત કરે છે. તેથી નવું ICAR ડેટા સેન્ટર/માહિતી કેન્દ્ર પારદર્શક અને સચોટ માહિતી પૂરી પાડશે. કૃષિ ઉત્પાદનના વેપારીઓ દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ ના ઘઉંનું ઉત્પાદન ૯૩.૫૫ મિલિયન ટન અંગે શંકા હતી અને તેઓ આ ઉત્પાદન ૮૬ મિલિયન ટન હોવાનું માને છે. કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર જેવી મોબાઇલ એપ્લિકેશન પણ શરૂ કરવામાં આવી હતી.

#TransformingIndia

Saksham Kisan, Samridh Bharat

KVK Portal: An Online Monitoring System for Farmers

Provisions for online monitoring of KVKs

Weather & Market information available

Farmers & Agricultural Officers can seek information related to KVKs

Ready information on different services

Information about forthcoming schemes & programmes

Various training programmes for farmers & youth alike

District level information on agriculture

f MyGovIndia

MyGovIndia

<https://transformingindia.mygov.in>

Published Date: 15th July, 2016

બુક પોસ્ટ

પ્રતિ શ્રી

મોકલનાર:

એગ્રો ઈકોનોમિક રિસર્ચ સેન્ટર
ગુજરાત અને રાજસ્થાન રાજ્યો માટે
(કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય, ભારત સરકાર)
એચ. એમ. પટેલ ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ રૂરાલ ડેવલપમેન્ટ,
નંદાલય હવેલીની સામે, પોસ્ટ બોક્સ નંબર ૨૪,
સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી,
વલ્લભ વિદ્યાનગર-૩૮૮૧૨૦, આણંદ, ગુજરાત
ફોન : +૯૧-૨૬૯૨-૨૩૦૧૦૬, ૨૩૦૭૯૯
ફેક્સ : +૯૧-૨૬૯૨-૨૩૩૧૦૬

Acknowledged the information used/taken from the public domain

DOI : March- 07, 2017